

بررسی اشعار ملمع، با رویکرد خلاقیت هنری شاعران فارسی زبان

دانشجو معلم زهرا فروغی^۱، دکتر آیدا حیاتی مهر^۲

۱- دانشجو کارشناسی پیوسته آموزش زبان عربی، دانشگاه فرهنگیان اهواز، پردیس فاطمه الزهراء

۲- گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان اهواز، پردیس فاطمه الزهراء (نویسنده مسئول)

چکیده

ملمع از ریشه "لمع" در لغت صفت اشیاء، جاندار-بی جان است. چنان که بر اسب خالدار یا دو رنگ یا سنگ یا پارچه ای دور یا چند رنگ اطلاق می شود. بعد ها به نوعی از شعر اطلاق شده است. خلیل بن احمد فراهیدی در معجم العین، ملمع را این گونه تعریف کرده است: «اللَّمْعُ، التلمیع در سنگ و لباس و...؛ یعنی آنها ترکیبی از چند رنگ باشند. گفته می شود سنگ ملمع و واحد آن لمعه است.» شعر ملمع در ادبیات کهن شعری است که قطعات یا ابیات لغوی و مغفول را در هم می آمیزد، اما شعر ملمع در عصر جدید شعری است که به عربی کلاسیک و محاوره ای بین دو زبان متفاوت تنظیم شده است. اما چیزی که در این مقاله به آن اشاره می شود اشعاری است که شاعران فارسی زبان از هر بیت، یک مصرع فارسی و مصرعی دیگر را به عربی سروده اند. در آخر ملمع به اشعاری گفته می شود که به دو زبان فارسی-عربی است. بر این اساس باید روش تطبیقی را در این پژوهش دنبال کنیم. سوالی که در این نوع شعر مطرح می شود این است که شاعر چگونه توانسته است ابیات فارسی را کنار ابیات عربی گردآوری کند؟ اگر چه هر شعری نظم و ویژگی خاص خودش را دارد. با مطالعه بر ما واضح است که ملمع علاوه بر اینکه علم عروض را بر ما اطلاع می دهد، ویژگی مشترک اوزان بین دو دستگاه زبان فارسی-عربی روشن می سازد. مبنای مشترک اوزان هر زبان با توجه به اختلاف کمیت در هر مصرع، باید به طول مصرع و مجوزات وزنی آن توجه کرد. همانطور که متوجه شدیم شاعر باید باید علاوه بر وزن دهی فارسی-عربی، خصوصیات زبان متقابل را رعایت کند. پس می توان گفت که ملمع دارای رنگ و بوی هر دو زبان است و طعم فارسی-عربی بطور مساوی مغلوب شعر است.

کلمات کلیدی: ملمع، وزن، قافیه، فارسی-عربی، ملمعات